

«TƏSDİQ EDİLMİŞDİR»

Azərbaycan Respublikasının

Prezidenti yanında Qiymətli

Kağızlar üzrə Dövlət Komitəsi

022 №-li Əmr

2 fevral 2000-cu il

Sədr _____ H. Babayev

(11 aprel 2002-ci il tarixli 066 №-li və 25
may 2004-cü il tarixli 074 №-li Əmrlərin
redaksiyasında)

***AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASINDA
VEKSELLƏRİN DÖVRİYYƏSİ HAQQINDA***

ƏSASNAMƏ

Bu Əsasnamə Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1999-cu il 26 iyul tarixli 161 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Qiymətli Kağızlar üzrə Dövlət Komitəsi haqqında Əsasnamə”-yə müvafiq olaraq hazırlanmışdır.

I. Ümumi müddəalar

- 1.1 Bu Əsasnamə Azərbaycan Respublikasında veksellərin (bundan sonra - vekselin) buraxılışını, alınıb-satılmasını, ötürülməsini, veksəl üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməsini və veksəl dövriyyəsi ilə bağlı digər əməliyyatların aparılmasını tənzimləyir.
- 1.2 Azərbaycan Respublikasında mülkiyyət formasından asılı olmayaraq bütün hüquqi və fiziki şəxslər (büdcədən maliyyələşən təşkilatlar istisna olmaqla) öz aralarındakı hesablaşmalarda vekseldən istifadə edə bilərlər.
- 1.3 Bu Əsasnamənin məqsədləri üçün aşağıdakı anlayışlardan istifadə olunur:
  - **Veksəl** - Qanunvericiliyə görə təsdiq olunmuş formada dəqiq tərtib olunmuş, öhdəliyin vaxtı bitdikdən sonra sahibinə (vekselsaxlayana) vekseldə göstərilmiş məbləğin veksəlverəndən, borcludan və ya veksəl məbləğini ödəməyi üzərinə götürən şəxsdən həmin məbləği şərtsiz tələb etmək hüququ verən, yazılı borc öhdəliyini əks etdirən qiymətli kağızdır.

- Köçürmə vekseli (Tratta) - vekselverənin (trassantın) ödəyiciyə (trassata) vekseldə göstərilən məbləğin vekseli təqdim edənə (remitentə) vekseldə göstərilən müddətdə şərtsiz ödənilməsinə nəzərdə tutan yazılı əmrli qiymətli kağızdır (Əlavə № 1).
- Trassant - köçürmə vekselini verən şəxs.
- Trassat - köçürmə vekselinin ödəyicisi.
- Remitent - köçürmə vekselində yazılan məbləği alan şəxs.
- Sadə veksəl (Solo) - vekselverənin, vekseldə göstərilmiş pul məbləğini tələb edildikə və ya müəyyən edilmiş digər bir vaxtda veksel saxlayana şərtsiz ödəyəcəyi barədə öhdəliyini ifadə edən qiymətli kağızdır (Əlavə № 2).
- Aval - vekseli imzalamış şəxsin və ya veksəl üzrə öhdəlik daşıyan digər şəxslərin öhdəliklərini yerinə yetirməsinə görə məsuliyyəti öz üzərinə götürən şəxsin veksəl zəmanətidir.
- Avalçı - aval verən şəxs.(2)
- Aksept - vekselverənin köçürmə vekselində göstərdiyi ödəyicinin (trassatın), vekselə göstərilən vaxt çatdıqda veksəl məbləğinin ödənilməsinə veksəl üzərində imza atmaqla və ya müvafiq ifadə yazmaqla razılıq verməsidir.
- Akseptant – köçürmə veksəl üzərində aksept qoymuş şəxs.
- Alonj – vekseldə qeydlərin yazılması üçün yer olmadıqda üzərində yazılar yazmaq, avalları, akseptləri və sairəni rəsmiləşdirmək üçün veksələ əlavə edilmiş kağız vərəqidir.
- Diskont - veksellərin uçotu zamanı uçot təşkilatları tərəfindən alınan məbləğdir.
- İndossament - vekseldən irəli gələn bütün hüquqları sonuncu veksel saxlayandan növbəti saxlayana ötürən vekseldə aparılan ötürücü yazıdır.
- İndossant - vekseldə ötürücü yazını (indossamenti) yazan şəxsdir.
- İndossat - ötürücü yazı (indossament) əsasında veksəl ötürülən şəxs.
- Veksəl protesti - akseptdən və ya ödəmədən imtina faktlarının səlahiyyətli dövlət orqanı (notarius) tərəfindən rəsmi təsdiq edilməsidir.
- Reqress - veksel saxlayanın vekselverənə, indossantlara, avalçılara və veksəl üzrə öhdəlik daşıyan digər şəxslərə qarşı veksəl məbləğinin ödənilməsi tələbidir.

II. Köçürmə veksəl

2.1 Köçürmə veksəl blankında aşağıdakılar əks etdirilməlidir:

- a) sənədin adı kimi onun yazıldığı dildə "Köçürmə veksəl" sözləri;
- b) söz və rəqəmlə yazılmış müəyyən pul məbləğini şərtsiz ödəmək haqqında təklif;
- v) ödəyicinin tam adı, hüquqi ünvanı və bank rekvizitləri;
- q) ödənişin müddəti;
- d) ödənişin yeri;
- ğ) remitent və ya sərəncam verən şəxsin tam adı, hüquqi ünvanı, bank rekvizitləri;
- e) veksəl verilmə tarixi və yeri;
- ə) vekselverənin möhürlə təsdiqlənmiş imzası.

- j) veksəl blankını çap etmiş mətbənin adı və Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Qiymətli Kağızlar üzrə Dövlət Komitəsi (bundan sonra – QKDK) tərəfindən verilmiş lisenziyanın nömrəsi, tarixi və VÖİN-i (Vergi Ödəyicisinin İdentifikasiya Nömrəsi).
- 2.2. Aşağıdakı hallar istisna edilməklə, bu bölmənin birinci bəndində göstərilən müddəalardan hər hansı birinin olmadığı sənəd köçürmə veksəl hesab olunmur:
- a) ödəniş vaxtı göstərlməyibsə, sənəd təqdim edilən kimi ödənməli olan köçürmə veksəl sayılır;
  - b) ayrıca bir göstəriş yoxdursa, ödəyicinin adı yanında qeyd edilmiş yer eyni zamanda ödəniş yeri və ya ödəyicinin ünvanı sayılır;
  - v) verilmə yeri göstərlməyən köçürmə veksəl vekselverənin adı yanında qeyd edilmiş yerdə imzalanmış sayılır.
- 2.3. Köçürmə veksəl vekselverənin əmrinə, onun özünə və ya hər hansı üçüncü şəxs hesabına verilə bilər.
- 2.4. Köçürmə vekselin ödəniş yeri olaraq, ödəyicinin ünvanı, üçüncü şəxsin ünvanı və ya hər hansı bir başqa yer müəyyənləşdirilə bilər.
- 2.5. Təqdim edilən kimi və təqdim olunduqdan sonra müəyyən vaxt ərzində ödənilməli olan veksəldə vekselverən, veksəl məbləğinə faizin hesablanması şərtini qoya bilər. Belə veksəldə faiz dərəcəsi qeyd olunmalıdır və bu qeydin olmadığı hallarda veksəl məbləğinə faizlər hesablanmır. Başqa bir tarix göstərlməyibsə, faizlər köçürmə vekselin tərtib olunduğu gündən hesablanır.
- 2.6. Köçürmə veksəlində sözlə və rəqəmlə yazılmış məbləğlər arasında fərq olduqda sözlə yazılan məbləğ əsas götürülür. Köçürmə veksəlində məbləğ sözlə və yaxud rəqəmlə bir neçə dəfə yazılmışdırsa, bunlar arasında fərq olduqda kiçik məbləğ əsas götürülür.
- 2.7. Köçürmə veksəlində öhdəliyi üzərinə götürə bilməyən şəxslərin imzası, saxta imzalar, uydurulmuş şəxslərin imzası və ya səlahiyyətsiz imzalar varsa, digər şəxslərin imzaları buna görə öz qüvvəsini itirmir.
- 2.8. Səlahiyyətsiz təmsilcinin (nümayəndənin) köçürmə vekselinə imzalaması həmin veksəl üzrə onun özünün öhdəlik daşması deməkdir. Həmin şəxs vekseli ödədiyi təqdirdə həqiqi təmsil olunanın hüquqlarını əldə edir. Səlahiyyətini aşmış təmsilçi üçün də bu müddəa eynidir.
- 2.9. Vekselverən, köçürmə vekselin akseptinə və ödənilməsinə cavabdehdir.

III. İndossament

- 3.1. Hər bir veksəl indossament vasitəsilə ötürülə bilər. İndossament köçürmə veksəlində ödəyicinin aksept edib- etməməsindən asılı olmayaraq, onun xeyrinə, yaxud vekselverənin və ya veksəl üzrə öhdəlik daşıyan hər hansı başqa şəxsin xeyrinə yazıla bilər. Bu şəxslər öz növbəsində vekseli indossament vasitəsilə yenidən ötürə bilərlər.
- 3.2. İndossament sadə və şərtsiz olmalıdır. Onu məhdudlaşdıran hər hansı şərt yazılmamış sayılır. Hissəvi yazılmış indossament etibarsızdır. Təqdim edənə yazılmış indossament blank indossamentinin qüvvəsinə malikdir.
- 3.3. İndossament vekselin arxasında və ya alonj üzərində yazılmalı və indossant tərəfindən imzalanmalıdır. Xeyrinə indossament yazılan şəxsin adı indossamentdə göstərlməyə də bilər və ya o, indossantın təkə imzasından ibarət ola bilər (blank indossamenti).

- 3.4. İndossament köçürmə vekseldən irəli gələn bütün hüquqları ötürmüş olur. Əgər o, blank indossamentdirsə, vekselsaxlayan:
- 1) blankı öz adına və ya hər hansı başqa bir şəxsin adına doldura bilər;
  - 2) vekseli blank vasitəsilə indossament edə bilər və ya indossamentlə vekseli hər hansı başqa şəxsin adına təkrarən ötürə bilər;
  - 3) blankı doldurmadan və indossament yazmadan vekseli başqa bir şəxsə verə bilər.
- 3.5. Əks şərt qoyulmamışdırsa, indossant köçürmə vekselin aksept edilməsinə və ödənməsinə cavabdehdir. İndossant köçürmə vekselin yenidən ötürülməsini qadağan edə bilər; bu halda o, vekselin sonradan indossamentlə ötürüldüyü şəxslər qarşısında cavabdehlik daşımır.
- 3.6. Köçürmə vekseli olan şəxs, əgər o öz hüquqlarını bir-birinə bağlı ardıcıl indossamentlərlə əsaslandırırsa, hətta axırıncı indossament blank indossamenti olsa belə, qanuni vekselsaxlayan sayılır. Üstündən xətt çəkilmiş indossamentlər bu halda yazılmamış hesab olunur. Blank indossamentindən sonra başqa bir indossament yazılmışdırsa, sonuncunu imzalamış şəxs, vekseli blank indossamenti ilə əldə etmiş sayılır. Hər-hansı səbəbdən veksəl saxlayan sahiblik hüququndan məhrum olmuşdursa, yuxarıdakı abzas əsasən öz sahiblik hüququnu sübuta yetirən yeni veksəl saxlayan bu vekseli əvvəlki veksəl saxlayana yalnız, o halda qaytarır ki, onu əldə edərkən qanunsuzluğa və ya köbud səhvə yol vermişdir.
- 3.7. İndossamentdə "məbləğin alınması üçün", "inkassaya", "müvəkkil olaraq" ifadələrindən biri, yaxud adi sərəncam verməni nəzərdə tutan hər hansı digər qeyd varsa, vekselsaxlayan köçürmə vekseli üzrə bütün hüquqlardan istifadə edə bilər, lakin onu yalnız həvalə indossamentlə başqasına ötürə bilər. Veksəl üzrə öhdəlik daşıyanlar bu halda vekselsaxlayana yalnız indossanta qarşı irəli sürə biləcəkləri etirazları edə bilərlər. Həvalə indossamentindəki sərəncam, həvalə edənin ölümü və ya fəaliyyət qabiliyyətini itirməsi nəticəsində öz qüvvəsini itirmir.
- 3.8. İndossamentdə "təminat məbləği", "girov məbləği" ifadələrindən biri və ya girovu nəzərdə tutan hər hansı başqa qeyd varsa, vekselsaxlayan köçürmə vekselin verdiyi bütün hüquqlardan istifadə edə bilər, lakin onun yazdığı indossament yalnız həvalə indossamenti qüvvəsindədir.
- 3.9. Ödəniş vaxtı çatdıqdan sonra yazılmış indossament özündən əvvəlki indossamentlə eyni qüvvəyə malikdir. Lakin ödəmədən imtinaya protest verildikdən və ya bu protestin verilməsi üçün müəyyənləşdirilmiş vaxt bitdikdən sonra yazılmış indossament, yalnız adi tesseiyanın qüvvəsinə malikdir. Tarixi göstərilməyən indossament, protest verilməsi üçün müəyyənləşdirilmiş vaxt bitənə qədər qüvvədə olur.

IV. Köçürmə vekselin aksepti

- 4.1. Köçürmə vekseli ödəniş vaxtı çatanadək vekselsaxlayan tərəfindən və ya köçürmə vekseli olan istənilən şəxs tərəfindən ödəyiciyə onun ünvanında aksept üçün təqdim oluna bilər.
- 4.2. Hər bir köçürmə vekseldə vekselverən, müəyyən bir müddət təyin etmək və ya etməməklə vekselin akseptə təqdim edilməli olduğu barəsində şərt qoya bilər.

Üçüncü bir şəxsin ünvanında ödənilməli olan, ödəyicinin ünvanında deyil, başqa bir yerdə ödənilməli olan, təqdim olunduqdan sonra müəyyən vaxt ərzində ödənilməli olan veksellər istisna olmaqla, digər köçürmə veksellərdə veksilverən akseptə təqdim olunmanı qadağan edə bilər.

Veksilverən vekselin müəyyən bir tarixdən əvvəl akseptə təqdim oluna bilməməsi şərtini də qoya bilər.

Veksilverən vekselin aksept olunmasını qadağan etməyibsə, hər bir indossant müəyyən bir müddət təyin etmək və ya etməməklə vekselin akseptə təqdim edilməli olması barəsində şərt qoya bilər.

4.3. Təqdim olunduqdan sonra müəyyən vaxt ərzində ödənilməli olan köçürmə veksəl, verildiyi gündən etibarən bir il ərzində akseptə təqdim olunmalıdır.

Veksilverən bu müddəti azalda və ya daha uzun bir müddət barəsində şərt qoya bilər.

İndossantlar akseptə təqdim edilmə müddətlərini qısalda bilərlər.

4.4. Aksept "aksept edilmişdir" ifadəsi ilə və ya eyni mənalı başqa bir yazı ilə köçürmə vekseldə qeyd olunur və ödəyici tərəfindən imzalanır. Vekselin üzərində ödəyicinin sadəcə imza atması aksept qüvvəsindədir.

Veksəl, təqdim olunduqdan sonra müəyyən vaxt ərzində ödənilməlidirsə və ya xüsusi bir şərtə görə müəyyən müddət ərzində akseptə təqdim olunmalıdırsa, vekselsaxlayan, vekselin təqdim olduğu günü aksept tarixi kimi yazmadığı tələb etmədikdə, aksept tarixi olaraq vekselin təqdim olduğu gün göstərilməlidir. Tarixin qoyulmadığı hallarda vekselsaxlayan, indossantlara və veksilverənə qarşı öz iddia hüquqlarını protest verməklə qorunmalıdır.

4.5. Aksept şərtsiz olmalıdır, lakin ödəyici vekselin məbləğinin bir hissəsini aksept etməklə məhdudlaşdıra bilər.

Aksept qeydi ilə köçürmə vekselin məzmununda edilən hər hansı başqa dəyişiklik akseptdən imtinaya bərabərdir.

Bu zaman akseptant öz aksept qeydindəki şərtlər çərçivəsində cavabdehdir.

4.6. Veksilverən, köçürmə vekseldə ödəniş yeri olaraq ödəyicinin ünvanını deyil, başqa bir yer göstərmişdirsə və həm də, ödəyici qismində üçüncü bir şəxsi qeyd etməmişdirsə, ödəyici öz aksept qeydində belə bir şəxsi göstərə bilər. Əks təqdirdə aksept edən vekseli ödəniş yerində özü ödəyəcəyini öhdəsinə götürmüş sayılır.

Veksəl ödəyicinin olduğu yerdə ödənilməlidirsə, ödəyici, ödənişin həyata keçirilməli olduğu yerdə hər hansı bir ünvanı öz aksept qeydində ödəniş yeri kimi göstərə bilər.

4.7. Ödəyici, köçürmə vekseli aksept etməklə onu vaxtında ödəmək öhdəliyini üzərinə götürür.

Ödəmədən imtina halında vekselsaxlayan, hətta o, veksilverən olsa belə, bu Əsasnamənin 8-cü bölməsinin 8.6-cı və 8.7-ci bəndləri əsasında köçürmə veksellə bağlı irəli sürülə biləcək bütün tələblər üzrə aksept edənə qarşı birbaşa iddia qaldırmaq hüququna malikdir.

4.8. Köçürmə vekseli aksept etmiş ödəyici veksəl geri qaytarılana qədər aksept qeydinin üstündən xətt çəkmişsə, akseptdən imtina etmiş sayılır. Əksi sübut edilincəyədək, aksept qeydi, sənəd qaytarılanadək pozulmuş hesab olunur.

Bununla bərabər, ödəyici, köçürmə vekseli aksept etdiyini vekselsaxlayan və ya vekseldə imzası olan bir şəxsə yazılı surətdə bildiribsə, onların qarşısında öz aksept qeydinin şərtlərinə müvafiq öhdəlik daşıyır.

V. Aval

5.1. Köçürmə vekselin məbləğinin tam və ya müəyyən hissəsinin ödənilməsi aval vasitəsi ilə təmin edilə bilər. Bu zəmanət üçüncü bir şəxs tərəfindən və ya vekseli imzalamış şəxslərin biri tərəfindən verilə bilər.

- 5.2. Aval köçürmə vekselin və ya alonjun üzərində yazılır.
Aval "aval edirəm" sözləri ilə və ya eyni mənalı başqa sözlərlə ifadə olunur və aval edən şəxs tərəfindən imzalanır.
Ödəyiçinin və vekselverənin imzaları istisna olmaqla, köçürmə vekselin aval üçün ayrılmış yerdə atılmış hər hansı bir imza aval sayılır.
Avalda onun kimin hesabına verildiyi göstərilməlidir. Belə bir göstəriş olmadıqda aval vekselverən üçün verilmiş sayılır.
- 5.3. Avalçı zəmanət verdiyi şəxs qədər məsuliyyət daşıyır.(2)
Avalçı vekselin məbləğini ödədiyi təqdirdə zəmanət verdiyi şəxsə qarşı və həmin şəxs qarşısında öhdəlik daşıyanlara qarşı vekseldən irəli qələn hüquqları əldə edir.

VI. Ödəniş müddəti

- 6.1. Köçürmə veksəl yalnız aşağıdakı müddətlərdə ödənilmək şərti ilə verilə bilər:
- təqdim edilən kimi;
  - təqdim olunduqdan sonra müəyyən vaxt ərzində;
  - tərtib olunduqdan sonra müəyyən vaxt ərzində;
  - müəyyən bir gündə.
- Ödəniş müddəti yuxarıda göstərilən müddətlərdən fərqli olan və yaxud bir-birinin ardınca gələn müddətlər göstərilən köçürmə veksellər etibarsızdır.
- 6.2. Təqdim edilən kimi ödənilməli olan köçürmə veksəl, təqdim edildikdə ödənilir. Bu cür veksəl verildiyi gündən etibarən bir il müddətində ödənişə təqdim olunmalıdır. Vekselverən bu müddəti qısalda və ya daha uzun bir müddət təyin edə bilər. Təqdimat müddətləri indossantlar tərəfindən qısaldıla bilər.
Vekselverən, təqdim edilən kimi ödənilməli olan köçürmə vekselin müəyyən bir gündən qabaq ödənişə təqdim edilə bilməməsi haqqında şərt qoya bilər. Bu halda təqdimat müddəti həmin tarixdən başlayır.
- 6.3. Təqdim olunduqdan sonra müəyyən vaxt ərzində ödənilməli olan vekselin ödəniş müddəti aksept qeydində yazılmış tarixə və ya protest tarixinə görə müəyyən edilir.
Protest verilmədiyi halda aksept edilən köçürmə vekseldə tarix göstərilmədikdə, akseptanta münasibətdə, vekselin aksept edilməsi üçün təyin edilmiş müddətin son günündə aksept edilmiş hesab edilir.
- 6.4. Tərtib və ya təqdim olunduqdan sonra bir və ya bir neçə ay ərzində ödənilməli olan veksəl üzrə ödəniş vaxtı, vekselin ödənilməli olduğu ayın, vekselin tərtib və ya təqdim olunduğu ayın günü ilə eyni olan tarix hesab olunur (məs. 31 yanvar 2000-ci il: 31 may 2000-ci il). Vekselin ödənilməli olduğu ayda belə gün olmadıqda həmin ayın son günü ödəniş tarixi hesab olunur (məs. 31 yanvar 2000-ci il: 30 aprel 2000-ci il).
- 6.5. Köçürmə veksəl tərtib və ya təqdim olunduqdan ay yarım və ya bir neçə ay yarım müddətində ödənilmək şərti ilə verilibsə, əvvəlcə tam aylar hesablanır.
Əgər ödəniş vaxtı olaraq hansısa ayın əvvəli, ortası və ya axırı təsbit olunmuşdursa, bu ifadələr altında ayın birinci, on beşinci və sonuncu günləri başa düşülür.
"Səkkiz gün" və ya "on beş gün" ifadələri dedikdə bir və ya iki həftə deyil, konkret olaraq səkkiz və ya on beş günlük müddət başa düşülür. "Yarım ay" ifadəsi on beş günlük müddəti bildirir.

VII. Ödəniş

- 7.1. Müəyyən bir gündə, tərtib və ya təqdim olunduqdan sonra müəyyən vaxt ərzində ödənilməli olan köçürmə vekselinə saxlayan onu ödənilməli olduğu gün, yaxud bundan sonrakı iki iş günü ərzində ödənişə təqdim etməlidir.
- 7.2. Ödəyici köçürmə vekselinə ödəyərkən vekseli və ödəniş qəbzinin ona verilməsini vekselsaxlayandan tələb edə bilər.

Vekselsaxlayan veksəl məbləğinin hissə-hissə ödənişini rədd edə bilməz.

Hissə-hissə ödəniş halında ödəyici, bu ödəmənin veksəl üzərində qeyd edilməsini və bu barədə ona qəbz verilməsini tələb edə bilər.

- 7.3. Ödəniş vaxtı çatmazdan əvvəl vekselsaxlayanın razılığı olmadan ödənişə yol verilmir. Vekseli vaxtından əvvəl ödəyən şəxs öz məsuliyyəti və riski hesabına həyata keçirir.

Vekseli vaxtında ödəyən şəxs aldatma və ya kobud ehtiyatsızlığa yol verməyibsə, borc öhdəliyindən azad olunur. O, indossamentlərin silsilə ardıcılığının düzgünlüyünü yoxlamalıdır, lakin indossantların imzalarını araşdırmağa borclu deyil.

- 7.4. Köçürmə veksəl bu bölmənin 7.1-ci bəndində göstərilən müddətdə ödənişə təqdim edilmədiyi təqdirdə hər bir borclu vekselin tədavülünü tənzimləyən dövlət orqanına yazılı məlumat verərək, bütün xərclər vekselsaxlayanın hesabına olmaqla veksəl məbləğini həmin dövlət orqanının müəyyən etdiyi depozitə verməlidir.

VIII. Aksept və ödəmədən imtina hallarında iddia

- 8.1. Vekselsaxlayan indossantlara, veksilverənə və veksələ görə öhdəlik daşıyan digər şəxslərə qarşı aşağıdakı hallarda iddiya hüququndan istifadə edə bilər:

- 1) Ödəniş vaxtı çatmış, lakin ödənilməmiş veksəl üzrə;
- 2) Ödəniş vaxtı çatmazdan əvvəl aşağıdakı hallarda:
  - akseptdən tam və ya qismən imtina edildiyi təqdirdə;
  - vekseli aksept edib-etməməsindən asılı olmayaraq ödəyici iflasa uğradıqda, yaxud ödəməni dayandırdıqda (hətta bu, məhkəmə tərəfindən təsdiq edilməsə belə) və ya onun əmlakına qoyulmuş cərimə nəticəsiz qaldıqda;
  - veksilverən şəxsin müflisləşməsi ilə əlaqədar vekselin aksept olunmadığı halda.

- 8.2. Akseptdən və ya ödəmədən imtina, akseptdən və ya ödəmədən imtinaya qarşı rəsmi protest aktı ilə təsbit olunmalıdır.

Akseptdən imtinaya protest, vekselin akseptə təqdim olunması üçün müəyyən olunmuş vaxt ərzində verilməlidir.

Müəyyən bir gündə, tərtib və ya təqdim olunduqdan sonra müəyyən vaxt ərzində ödənilməli olan vekselin ödənməməsi haqqında protest vekselin ödənilməli olduğu gündən sonrakı iki iş günü ərzində verilməlidir. Təqdim edilən kimi ödənilməli olan veksəl üzrə protest, bundan əvvəlki abzasda akseptdən imtinaya protesti vermək üçün göstərilmiş müddətlərdə verilməlidir.

Akseptdən imtinaya protestin verilməsi vekselin ödənişə təqdim edilməsindən və ödəmədən imtinaya protestin verilməsindən azad edilir.

Vekseli aksept edib-etməməsindən asılı olmayaraq, ödəyici ödənişlərini dayandırmışdırsa və ya onun əmlakına qoyulmuş cərimə nəticəsiz qalmışdırsa, vekselsaxlayan öz iddia hüququnu, vekseli ödəniş üçün ödəyiciyə təqdim etdikdən və protest verdikdən sonra gerçəkləşdirə bilər.

Vekseli aksept edib-etməməsindən asılı olmayaraq ödəyici, yaxud aksept edilməsi lazım olmayan vekseli verən şəxs iflasa uğramışdırsa, vekselsaxlayanın öz iddia hüququnu gerçəkləşdirməsi üçün iflas haqqında məhkəmə qərarını təqdim etməsi kifayətdir.

- 8.3. Vekselsaxlayan, akseptdən imtina və ya ödəmədən imtina barəsində öz indossantını və vekselverəni protest günündən sonrakı dörd iş günü ərzində, “məsrəfsiz dövriyyə” qeydi olduqda isə təqdimat günündən sonrakı dörd iş günü ərzində xəbərdar etməlidir. Hər bir indossant aldığı bildiriş barəsində onu aldığı gündən sonrakı iki iş günü ərzində əvvəlki bildirişləri göndərənlərin kimliyini və ünvanlarını göstərməklə, öz indossantına məlumat verməlidir və bu bildirişlər vekselverənə qədər davam etməlidir.

Göstərilən müddətlər əvvəlki bildirişin alındığı andan hesablanır.

Köçürmə veksəl üzərində imza atmış hər hansı bir şəxsə bu bənddə göstərilən qaydada bildiriş göndərilərsə, həmin müddət ərzində belə bir bildiriş ona aval verənə də göndərilməlidir.

İndossantlardan hər hansı biri öz ünvanını göstərməyibsə və ya oxunmaz şəkildə yazılıbsa, bildiriş vərəqəsinin ondan əvvəlki indossanta göndərilməsi kifayətdir.

Bildiriş göndərməli olan şəxs bunu istənilən şəkildə, hətta köçürmə vekselini sadəcə olaraq qaytarmaq yolu ilə də edə bilər.

O, bildirişi müəyyən edilmiş vaxtda göndərdiyini sübut edə bilməlidir. Əgər bildiriş vərəqəsi olan məktub, poçtla müəyyən edilmiş vaxtda göndərilərsə, vaxt qaydasına əməl olunmuş sayılır.

Bildiriş vərəqəsini yuxarıda göstərilən müddətdə göndərməyən şəxs öz iddia hüquqlarını itirmir və yalnız səhlənkarlığı üzündən yarana biləcək zərəərə görə məsuliyyət daşıyır. Bu zaman ödənilən zərərin məbləği köçürmə vekselin məbləğindən artıq ola bilməz.

- 8.4. Vekselverən, indossant və ya avalverən, veksələ bilavasitə ”məsrəfsiz dövriyyə”, “protestsiz” və ya eyni mənalı başqa bir şərt yazılıb imzalamıqla vekselsaxlayanı öz iddia hüquqlarını gerçəkləşdirmək üçün akseptdən və ya ödəmədən imtinaya protesti verməkdən azad edə bilər.

Bu şərt vekselsaxlayanı köçürmə vekseli vaxtında təqdim etməkdən və bildiriş göndərməkdən azad etmir. Müddətlərə riayət olunmadığını sübut etmək vekselsaxlayan ilə mübahisədə buna istinad edənin üzərinə düşür.

Bu şərt vekselverən tərəfindən yazılıbsa, veksələ imza ataraq üzərinə öhdəlik götürmüş bütün şəxslər üçün qüvvədədir; əgər indossant və ya avalverən tərəfindən yazılıbsa, yalnız onun özü üçün qüvvədədir.

Vekselverən tərəfindən vekseldə yazılan şərtə baxmayaraq, vekselsaxlayan protest verdiyi təqdirdə protest üzrə xərclər onun üzərinə düşür.

Vekseldə bu şərt indossant və ya avalverən tərəfindən yazılıbsa, protest verildiyi təqdirdə protest üzrə xərclər vekseldə imzası olan bütün şəxslərdən tələb edilə bilər.

- 8.5. Köçürmə vekselini verən, aksept edən, indossamentlə ötürən və ya ona aval verən şəxslərin hamısı vekselsaxlayan qarşısında solidar borclular kimi öhdəlik daşıyırlar.

Köçürmə vekselini saxlayan bu şəxslərin birlikdə hamısına, bəzilərində və ya ayrılıqda hər hansı birinə qarşı, özü də onların öhdəlik daşıma ardıcılığını nəzərə almadan iddia qaldırmaq hüququna malikdir.

Köçürmə veksellə bağlı öhdəlik altına girmiş hər bir şəxs də, veksəl məbləğini ödədikdən sonra belə bir hüquqa malikdir.

Borclulardan birinə qarşı iddia qaldırılması digər borclulara qarşı, hətta sonrakılar öhdəliyi əvvəlki cavabdehdən sonra götürsələr də, onlara qarşı iddia qaldırılması istisna olunmur.

- 8.6. Köçürmə vekselini saxlayan, haqqında iddia qaldırdığı şəxsdən:

- 1) vekselin aksept edilməmiş və ya ödənilməmiş məbləğini faizlə birlikdə (əgər faiz şərti qoyulubsa);
  - 2) ödəniş günündən etibarən sayılmaqla gecikdirilən hər gün üçün veksəl məbləğinin 0,05 faizi hesabı ilə penya;
  - 3) protest üzrə bildiriş göndərilməsi üzrə məsrəfləri, eləcə də başqa xərclərin; ödənilməsinə tələb edə bilər.
- 8.7. Köçürmə vekselinə ödəmiş şəxs onun qarşısında məsuliyyət daşıyan şəxslərdən:
- 1) ödədiyi bütün məbləği;
  - 2) vekseli ödədiyi gündən etibarən sayılmaqla hər gün üçün həmin məbləğin 0,05 faizi hesabı ilə penya;
  - 3) çəkmiş olduğu digər xərclərin; ödənilməsinə tələb edə bilər.
- 8.8. Borclu şəxsə qarşı iddia verilmiş və ya verilə biləcək hallarda borclu tərəfindən, iddia predmeti olan məbləğ ödənilməkdə köçürmə vekseli protest və ödəmə qəbzi ilə birlikdə ona təqdim olunmasını tələb edə bilər. Köçürmə vekseli ödəmiş hər bir indossant, özünün və özündən sonrakı indossantların indossamentlərini poza bilər.
- 8.9. Köçürmə vekselin qismən akseptindən sonra iddia qaldırılsa, veksəl məbləğinin aksept olunmayan hissəsini ödəyən şəxs, veksəl üzərində qeyd olunmasını və ödəmə haqqında ona qəbz verilməsini tələb edə bilər. Bundan başqa, vekseli ödəyənin sonradan başqalarına qarşı iddia qaldıra bilməsi üçün vekselsaxlayan ona vekselin təsdiq edilmiş surətini və protest aktını verməyə borcludur.
- 8.10. Vekseldə başqa şərt nəzərdə tutulmamışdırsa, iddia qaldırmaq hüququ olan hər bir şəxs veksəl üzrə ödənişi, bilavasitə onun qarşısında cavabdeh olan şəxslərin birindən təqdim edilən kimi və həmin borclunun ünvanında ödənilməsi şərti olan yeni veksəl (əks tratta) vasitəsilə ala bilər.
- 8.11. Vekselsaxlayan müəyyən edilmiş müddətlərdə :
- təqdim edilən kimi və ya təqdim edildikdən sonra müəyyən vaxt ərzində ödənilməli olan vekseli, təqdim etmədikdə;
  - akseptdən və ya ödəmədən imtinaya protesti vermədikdə;
  - “məsrəfsiz dövriyyə” qeydi olduqda vekseli ödənişə təqdim etmədikdə;
- indossantlara qarşı, vekselverənə qarşı və akseptantlar istisna olmaqla digər borclulara qarşı öz hüquqlarını itirir. Akseptə təqdimat üçün vekselverənin qoyduğu vaxt şərtinə riayət etmədiyi təqdirdə, əgər bu şərtin məzmunundan vekselverənin özünü yalnız akseptə görə məsuliyyətdən azad etmək fikri ilə məhdudlaşmırsa, vekselsaxlayan akseptdən və ya ödəmədən imtinaya görə iddia qaldırmaq hüququnu itirir. Təqdim edilən müddətə indossamentdə şərt qoyulubsa, ona yalnız indossant istinad edə bilər.
- 8.12. Köçürmə vekselin müəyyən edilmiş müddətlərdə təqdim edilməsinə və ya protest verilməsinə hər hansı qarşısızalmaz qüvvə maneçilik törədərsə, bu müddətlər uzadılır. Vekselsaxlayan öz indossantını qarşısızalmaz maneə haqqında dərhal xəbərdar etməli, tarixini də göstərməklə bu bildiriş barəsində köçürmə vekseldə və ya alonjda qeyd yazmalı və imzasını qoymalıdır; digər cəhətlər haqqında bu bölmənin 3-cü bəndindəki qaydalar tətbiq edilir. Qarşısızalmaz maneə aradan qalxdıqdan sonra vekselsaxlayan dərhal vekseli akseptə və ya ödənişə təqdim etməli və lazım gələrsə protest verməlidir. Qarşısızalmaz maneə ödəniş vaxtı çatmasından etibarən otuz gündən çox davam edərsə, iddia qaldırmaqdan ötrü vekselin təqdim edilməsi və protest verilməsi zəruri deyil.

Təqdim edilən kimi və ya təqdim edildikdən sonra müəyyən vaxt ərzində ödənilməli olan köçürmə veksəl üçün otuz günlük müddət, vekselsaxlayanın öz indossantını qarşısızalmaz maneə barəsində xəbərdar etdiyi gündən hesablanır. Bu xəbərdarlıq təqdimat müddəti bitməzdən əvvəl də edilə bilər. Təqdim edildikdən sonra müəyyən vaxt ərzində ödənilməli olan köçürmə veksəl üçün otuz günlük müddət vekseldə göstərilən vaxt çatdıqdan sonra sayılmağa başlayır.

Şəxsən vekselsaxlayana və ya onun vekseli təqdim etməyi, yaxud protest verməyi həvalə etdiyi şəxsə aid hadisələr qarşısızalmaz maneə sayılır.

- 8.13. Əgər vekseldə onun aksepti haqqında qeyd olunubsa, onun aksepti hallarında veksəl üzrə ödənilməməsinə protest icra sənədidir və ödəyicinin hesabındakı vəsaitin mübahisəsiz silinməsi üçün əsasdır. Ödəyənin hesabında vəsait olmadıqda protest verən ərizəçi veksəl üzrə öhdəliklərin veksəl üzrə borclunun əmlakına yönəldilməsini tələb etmək hüququna malikdir. Sadə vekseli verən köçürmə vekselinin akseptantı ilə eyni əsaslar üzrə məsuliyyət daşdığı üçün bu bənd sadə veksələ də tətbiq edilir.
- 8.14. Veksəl üzrə ödəyicinin əmlakı hesabına vekselsaxlayanın tələblərinin ödənilməsi hüququ bu əsasnamənin 8.13-cü bəndində göstərilən hal istisna olmaqla, yalnız məhkəmə qərarlarının icrası qaydasında həyata keçirilir. Vekselin etibarsız sayıldığı hallar istisna olmaqla, məhkəmə veksəl verilməsinə əsas olan müqavilə şərtlərindən asılı olmayaraq qanunvericiliyin tələblərinə uyğun qeydiyyatdan keçmiş və protest edilmiş veksəl əsasında tezləşdirilmiş prosedur üzrə (yeddi iş günü ərzində) veksəl saxlayanın xeyrinə qərar çıxarmalıdır.

IX. Köçürmə vekselin nüsxələri

- 9.1. Köçürmə veksəl bir-birinin eyni olan bir neçə nüsxədə verilə bilər. Bu nüsxələrə, onların mətninə «nüsxə» sözü yazılmaqla ardıcıl nömrələr qoyulur. Əks təqdirdə nüsxələrin hər birinə ayrıca köçürmə vekseli kimi baxılır. Vekseldə onun tək bir nüsxədə verildiyi göstərilməyibsə, vekselsaxlayan öz hesabına, ona bir neçə nüsxənin verilməsini tələb edə bilər. Bu məqsədlə o, öz indossantına müraciət etdikdə bu indossant və ondan əvvəlki indossantlar sıra ilə bir-birlərinə və birinci indossant isə vekselverənə müraciət etməlidir. İndossantlar yeni nüsxələr üzərinə öz indossamentlərini yenidən yazmağa borcludurlar.
- 9.2. Vekselin hər hansı bir nüsxəsi üzrə ödəniş yerinə yetirilmişdirsə, ödənilmiş bu nüsxə digər qalan nüsxələr üzrə ödəmə aparılmasından azad edir (hətta veksəl üzərində müvafiq şərt qeyd edilməsə də). Eyni zamanda ödəyici ona geri qaytarılmayan akseptləşdirdiyi hər bir veksəl nüsxələrinə görə məsuliyyət daşıyır. Nüsxələri müxtəlif şəxslərə verən indossant və ondan sonrakı indossantlar imza atdıqları və onlara qaytarılmamış bütün nüsxələrə görə məsuliyyət daşıyırlar.
- 9.3. Nüsxələrdən birini aksept üçün göndərən şəxs, bu nüsxəni saxlayan şəxsin adını digər nüsxələr üzərində qeyd etməlidir. Nüsxəni əlində saxlayan şəxs, həmin nüsxəni digər nüsxənin qanuni sahibinə verməlidir. Onun bu tələbindən imtina edildiyi halda vekselsaxlayan protestlə təsdiq olunmuş aşağıdakı tələbləri irəli sürə bilər:
- 1) tələbinə baxmayaraq, aksept üçün göndərilmiş nüsxənin ona verilmədiyini haqqında;
  - 2) veksəl üzrə aksept və ya ödəniş məbləği başqa nüsxələr əsasında alınmadığını haqqında.

X. Köçürmə vekselin surətləri

10.1. Hər bir köçürmə vekselin saxlayan onun surətlərini çıxarmaq hüququna malikdir. Surət indossamentlər və bütün başqa qeydlər də daxil olmaqla sənədin əslini eynilə təkrarlamaqlı və harayadək çatdırıldığını göstərməlidir.

Surət, əslilə eyni qaydada və eyni nəticələr törətməklə indossament vasitəsilə ötürülə və aval predmeti ola bilər.

10.2. Surətdə sənədin əslinin kimdə olması göstərilməlidir. Sənədin əslini saxlayan şəxs onu, surətin qanuni sahibinə verməlidir. O, bundan imtina etdikdə vekselsaxlayan indossantlara və ya avalverənlərə qarşı öz iddia qaldırmaq hüququnu tələbinə baxmayaraq, sənədin əslinin ona verilmədiyini protestlə təsdiq etdikdən sonra həyata keçirə bilər.

Əgər sənədin əslində, surət çıxarılmazdan əvvəl sonuncu indossamətdən sonra "buradan etibarən yalnız surətdəki indossamentlər həqiqidir" və ya eyni mənalı hər hansı başqa qeyd varsa, bundan sonra sənədin əslində yazılan indossamentlər etibarsızdır.

XI. Dəyişikliklər

Köçürmə vekselin mətnində dəyişiklik edildiyi halda, bu dəyişiklikdən sonra imza atmış şəxslər dəyişdirilmiş mətnin məzmununa müvafiq olaraq, dəyişiklikdən əvvəl imza atmış şəxslər isə əvvəlki mətnin məzmununa müvafiq olaraq cavabdehdir.

XII. Müddətlərin hesablanması

Ödəniş vaxtı qanunvericiliyə əsasən iş günü olmayan hər hansı bir günə düşən köçürmə vekselin ödənməsi sonrakı ilk iki iş günündə tələb oluna bilər. Eyni qayda ilə köçürmə veksellə bağlı bütün başqa hərəkətlər, xüsusən aksept üçün təqdimat və protest verilməsi yalnız iş günü icra oluna bilər.

Bu hərəkətlərdən hər hansı birinin icrasının son günü, qanunvericiliyə əsasən iş günü olmayan bir günə düşərsə, bu müddət sonrakı ilk iş gününədək uzadılır. Müddətlər içindəki iş günü olmayan günlər müddət hesabına daxildir.

Köçürmə veksellərdə nə qanuni, nə də məhkəmə qaydasında tanınan əlavə imtiyazlı günlərə yol verilmir.

XIII. Sadə vekselin tərtib edilməsi və forması.

13.1. Sadə vekselin blankında aşağıdakılar əks etdirilməlidir:

- a) sənədin adı kimi onun yazıldığı dildə "Sadə veksəl" sözləri;
- b) müəyyən bir məbləği şərtsiz ödəmək vədi;
- v) ödəniş vaxtı;
- q) ödəniş yeri;
- d) ödənişin çatacağı və ya ödəniş barəsində sərəncam verən şəxsin adı;
- e) vekselin verilmə tarixi və yeri;
- ə) vekselverənin imzası;

j) veksəl blankını çap etmiş mətbəənin adı və QKDK tərəfindən verilmiş lisenziyanın nömrəsi, tarixi və VÖİN-i.

- 13.2. Aşağıdakı hallar istisna edilməklə, bu bölmənin birinci bəndində göstərilən müddəalardan hər hansı birinin olmadığı halda, sənəd sadə veksəl hesab olunmur.
- a) ödəniş vaxtı qəstərlənməyibsə, sənəd təqdim edilən kimi ödənməli olan veksəl sayılır;
  - b) ayrıca bir göstəriş yoxdursa, ödəyicinin adı yanında qeyd edilmiş yer həm də ödəniş yeri və eyni zamanda ödəyicinin iqamətgahı sayılır;
  - v) verilmə yeri göstərlənməyən sadə veksəl veksəlverənin adı yanında qeyd edilmiş yerdə imzalanmış sayılır.
- 13.3. Köçürmə veksellərə tətbiq edilən aşağıdakı qaydalar sadə vekselin mahiyyətinə zidd olmadıqda sadə veksellərə də şamil edilir.

İndossament (bölmə – III)

ödəniş müddəti (bölmə - VI)

ödəniş (bölmə - VII)

akseptdən və yaxud ödəmədən imtina hallarında iddia (reqress) (bölmə - VIII)

surətləri (bölmə - X)

dəyişikliklər (bölmə - XI)

Köçürmə veksələ aid olan, ödənişin üçüncü şəxsin ünvanında və ya ödəyicinin ünvanında deyil, başqa ünvanda icra edilməsi (bənd 2.4; 4.6), faiz şərtləri (bənd 2.5), köçürmə vekseli üzərində qeyd edilmiş veksəl məbləğinin yazılışı zamanı səhvən müxtəlif məbləğlərin yazılması (bənd 2.6), mötəbər olmayan hər hansı bir imzanın nəticələri (bənd 2.7) və təmsilçilik səlahiyyəti haqqında olan (bənd 2.8) müddəalar sadə veksələ də şamil edilir (bölmə 5).

Köçürmə vekselin avalı haqqında olan müddəalar bütövlükdə sadə veksələ də şamil edilir (bölmə 5).

- 13.4. Sadə veksəl üzrə veksəlverən, köçürmə veksəl üzrə akseptant kimi məsuliyyət daşıyır.

Təqdim edildikdən sonra müəyyən vaxt ərzində ödənməli olan sadə veksəl, 4-cü bölmənin 4.3-cü bəndində göstərilən müddət ərzində qeyd edilmək üçün veksəlverənə təqdim edilməlidir. Veksəlverən sənədin ona təqdim edildiyini, təqdimat tarixini də göstərməklə sadə veksəl üzərində qeyd etməli və imza atmalıdır. Təqdimat müddəti vekseldə, veksəlverənin imza atdığı gündən etibarən hesablanır. Veksəlverən vekselin ona təqdim olunduğunu, tarixini də göstərməklə, qeyd etməkdən imtina edərsə, vekselsaxlayan müvafiq protestlə iddia qaldırmaq hüququndan istifadə edir (bənd 4.4). Bu təqdirdə müddət, protest verildiyi gündən etibarən hesablanır.

XIV. Vekselin çap olunması və dövlət reyestrinə salınması

- 14.1. Veksəl blankları bu Əsasnamənin 1 və 2 №-li əlavələrində göstərilmiş vahid nümunələr üzrə çap olunur.
- 14.2. Veksəl blanklarının çap olunması QKDK-dan xüsusi razılıq (lisenziya) almış mətbəələr tərəfindən həyata keçirilir.
- 14.3. Veksellərin dövlət reyestrində qeydiyyatına alınması QKDK tərəfindən həyata keçirilir.
- 14.4. Veksəlverənlər, tərtib edilmiş veksəl blanklarını dövlət reyestrinə daxil etmək üçün, aşağıdakı sənədlərlə birlikdə QKDK-ya təqdim etməlidir:

- hüquqi şəxsin adını, təşkilati-hüquqi formasını, hüquqi ünvanını, xidmət olduğu bankın adını, hesablaşma hesabının nömrəsini və fəaliyyət növünü, fiziki şəxslər üçün – adı, atasının adı, soyadı, şəxsiyyətini təsdiq edən sənədin məlumatlarını (seriya, nömrə, nə vaxt və kim tərəfindən verilmişdir, ünvanı) əks etdirən ərizə;
  - hüquqi şəxsin təsis sənədlərinin (təsis müqaviləsi və nizamnamə) və dövlət qeydiyyatı haqqında şəhadətnamənin təsdiq edilmiş surətləri;
  - sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan fiziki şəxslərin vergi orqanları tərəfindən uçota alınması haqqında şəhadətnamənin təsdiq edilmiş surəti;
  - vekselin buraxılmasına səbəb olan sənədlərin (kontrakt, müqavilə, saziş və s.) təsdiq edilmiş surətləri;
  - sonuncu hesabat dövrü üçün mühasibat balansı və maliyyə nəticələri haqqında hesabat, kredit təşkilatları üçün əlavə olaraq bank lisenziyası;
  - vekselin dövlət reyestrinə daxil edilməsi üçün müəyyən edilmiş rüsumun ödənilməsinə təsdiq edən sənəd.(1)
- 14.5 Bu əsasnaməyə uyğun olaraq sənədlər tam təqdim edildikdən sonra 7 iş günü ərzində qeydiyyat orqanı tərəfindən baxılaraq, veksellərin qeydiyyata alınması və ya imtina edilməsi barədə qərar qəbul edir.
- 14.6 Vekselin qeydiyyata alınması barədə qərar qəbul edildikdən sonra veksələ QKDK- nın ştamplı vurulur və dövlət reyestrinə daxil edilir.
- 14.7 Yalnız dövlət reyestrinə daxil edildikdən sonra veksəl hüquqi qüvvəyə minir . Veksəl hüquqi qüvvəyə mindikdən sonra veksələrin və digər ödəyicilər tərəfindən veksəl üzrə öhdəliklərin icrası məcburidir. Veksəl üzrə öhdəliklərə görə qeydiyyat orqanı məsuliyyət daşımır.
- 14.8 Ərizəçi təqdim etdiyi sənədlərdə və vekseldə olan məlumatın tamlığı və düzgünlüyü üçün Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun məsuliyyət daşıyır.
- 14.9 Çıxarılıb. (1)
- 14.10 Veksellərin qeydiyyata alınmasından aşağıdakı hallarda imtina edilir:
- bu əsasnamədə nəzərdə tutulmuş sənədlərin hər hansı biri təqdim edilmədikdə;
  - ərizəçinin təqdim etdiyi sənədlərdə qeyri-dürüst və ya təhrif olunmuş məlumatlar aşkar edildikdə;
  - təqdim olunmuş sənədlər və onlarda olan məlumatların məzmunu müvafiq qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olmadıqda;
  - qeydiyyat dövründə ərizəçinin təqdim etdiyi sənədlərin təhlili nəticəsində ərizəçinin maliyyə vəziyyəti ilə buraxılacaq vekselin məbləği arasında uyğunsuzluq olduqda;
  - veksələrin başqa veksellər üzrə vaxtı keçmiş öhdəliyi olduqda;
  - qanunvericiliklə nəzərdə tutulan digər hallarda.
- 14.11 Ödəyici veksəl üzrə öhdəliklərini tam icra etdikdən sonra dövriyyədən çıxmış vekselin bütün rekvizitlərini tam əks etdirməklə dövlət qeydiyyatı orqanına yazılı məlumat verir.

XV. Uçot təşkilatının qeydiyyatı

- 15.1. Azərbaycan Respublikasında veksellərin uçotu (diskontlaşdırılması), inkassaya qəbul edilməsi, veksellərin ödənilməsi üzrə xidmətlərin göstərilməsi və veksellər üzrə digər əməliyyatları yalnız QKDK-da qeydiyyatdan keçmiş uçot təşkilatları tərəfindən (kredit təşkilatları, veksəl evləri və digər ixtisaslaşdırılmış maliyyə-investisiya müəssisələri) həyata keçirilə bilər.

15.2. Qeydiyyatda alınmaq üçün uçot təşkilatı QKDK-ya aşağıdakı sənədləri təqdim etməlidir:

- hüquqi şəxsin adını, təşkilati-hüquqi formasını, hüquqi ünvanını, xidmət olunduğu bankın adını, və ya hesablaşma hesabının nömrəsini (kredit təşkilatları üçün – müxbir hesabının nömrəsi) və fəaliyyət növünü əks etdirən ərizə;
- hüquqi şəxsin təsis sənədləri;
- son hesabat dövrü üçün balans;
- mənfəət və zərər haqqında hesabat;
- son auditor rəyi;
- Çıxarılıb. (1)

15.3. Çıxarılıb. (1)

15.4. Sənədlər tam təqdim edildiyi gündən 15 iş günü ərzində QKDK tərəfindən baxılır, sənədlərdə çatışmamazlıq və ya qeydiyyatdan imtina üçün əsas olmadıqda, uçot təşkilatının qeydiyyatı aparılır və bu barədə ona müvafiq şəhadətnamə verilir. (Əlavə № 3)

XVI. Uçot təşkilatının əməliyyatları

16.1. Uçot təşkilatı veksellərlə aşağıdakı əməliyyatları apara bilər:

- veksellərin uçotu;
- veksellər üzrə ödənişin təmin edilməsi üçün veksellərin inkassaya qəbul edilməsi;
- veksellərin domisilyasiyası;
- veksəl kreditlərinin verilməsi (kredit təşkilatı tərəfindən).

16.2. Veksellərin uçotu ödəniş vaxtı çatana qədər vekselsaxlayan tərəfindən vekselin uçot təşkilatına verilməsi və onun müqabilində, veksəl məbləğindən diskont məbləği çıxılmaqla, qalan məbləğin alınmasıdır.

Uçot təşkilatı uçot üçün qəbul olunmuş veksellərə görə veksəl- saxlayanlara qəbz verir və xüsusi reyestrə qeyd aparır.

Uçot üçün təqdim edilmiş veksəldə, veksəlverən blank indossamentini qoymalıdır.

16.2.1. Uçot üçün təqdim olunmuş veksellərin hüquqi və iqtisadi cəhətdən etibarlılığı uçot təşkilatı tərəfindən araşdırılmalıdır.

Hüquqi cəhətdən vekselin etibarlılığını yoxlamaq məqsədilə uçot təşkilatı vekselin düzgün tərtib olunduğuna, qeydiyyat haqqının ödənilməsinə və vekselin dövlət uçot reyestrinə salınmasına əmin olmalıdır. İqtisadi cəhətdən vekselin etibarlılığını yoxlamaq məqsədilə uçot təşkilatı veksəl üzrə ödəyicinin və indossantların ödəmə qabiliyyətlərinin olmasına əmin olmalıdır.

16.2.2. Protest edilmiş veksellərin uçotuna yol verilmir.

16.2.3. Veksellər uçota qəbul olunduqdan sonra uçot təşkilatı tərəfindən blank indossamentinin üzərində “hüquqi şəxsin adı” “əmrinə ödənilsin” yazılışı aparılır.

16.2.4. Veksellərin uçotu zamanı tutulan uçot faizi (diskont) uçot təşkilatı tərəfindən aşağıdakı qayda ilə hesablanır:

$$D = \frac{K \times T \times F}{360 \times 100}$$

burada: D - diskontun məbləği

K - vekselin məbləği

T - vekselin uçotu tarixindən onun ödənilmə tarixinə (ödəniş günü hesablanmır) qədər olan müddət

F - uçot təşkilatının uçot faizi.

- 16.2.5. Vekselsaxlayan veksəl məbləğindən bu Əsasnaməyə uyğun olaraq hesablanmış diskont məbləğini çıxdıqdan sonra qalan vəsaiti alır.
- Ödəniş vaxtı çatdıqda uçot təşkilatı vekseli ödəyiciyə təqdim edir, ödənişi alır və bu barədə reyestrində müvafiq qeyd aparır.
- 16.3. Uçot təşkilatı tərəfindən vekselin inkassaya qəbul edilməsi - veksəl saxlayanların tapşırığı ilə veksellər üzrə ödəmə müddəti çatıqda, ödəyicidən veksəl məbləğinin tələb edilməsi üçün qəbul edilməsidir.
- 16.3.1. Veksəl uçot təşkilatına inkassaya verildikdə vekselin üzərində «İnkasso üçün», «Məbləğin alınmasını həvalə edirik», «Ödəmənin alınması üçün» və ya digər eyni mənalı ifadələri yazmaqla, veksəl- saxlayan həvalə indossamentini həyata keçirir.
- 16.3.2. Uçot təşkilatı vekseli inkassaya qəbul etdikdə vekseli vaxtında ödəməyə təqdim etməli və ödəyicidən veksəl məbləğini alaraq veksəl- saxlayana verməlidir.
- 16.3.3. Ödəyiçi ödəmədən imtina etdikdə, uçot təşkilatı vekseli ödənilməməsi haqqında protest etmə prosedurasından keçirərək sonradan veksəl- saxlayana qaytarmalıdır.
- 16.3.4. İnkassanın həyata keçirilməsinə görə uçot təşkilatı əvvəlcədən tərəflərin razılaşdırdıqları tarif dərəcəsinə və ya rəsmi tarifinə uyğun olan komisyona haqqını vekselsaxlayandan ala bilər.
- 16.4. Veksellərin domisilyasiyası - ödəyicinin tapşırığına əsasən vekseldə müəyyən edilmiş müddətdə uçot təşkilatı tərəfindən ödəmənin həyata keçirilməsidir.
- 16.4.1. Veksellərin domisilyasiyası, yalnız, ödəyicinin uçot təşkilatında vekselin məbləğini ödəmək üçün kifayət qədər vəsaiti olduqda həyata keçirilə bilər. Ödəyicinin uçot təşkilatında kifayət qədər vəsaiti olmadığı halda, uçot təşkilatı ödəmədən imtina edə bilər və bu halda veksəl adı qaydada ödəyiciyə qarşı protestə göndərilir.
- 16.4.2. Domisilyasiya əməliyyatının aparılmasına görə uçot təşkilatı tərəflərin əvvəlcədən razılığı əsasında müəyyən edilmiş komisyona haqqını ödəyicidən ala bilər.
- 16.5. Uçot təşkilatları həyata keçirdiyi əməliyyatlar barəsində QKDK-nın müəyyən etdiyi formada ona, mühasibat hesabatının təqdim edilməsi üçün qanunvericilikdə müəyyən edilmiş müddətdə rüblük və illik hesabat verməlidirlər.
- 16.6. Uçot təşkilatlarının malik olduqları veksellərin yenidən uçotu Milli Bank tərəfindən həyata keçirilir. Təkrar uçot üçün təqdim edilən veksəl ödəyicinin bankı tərəfindən mütləq aksept olunmalıdır.(2)

XVII. Məsuliyyət

Bu Əsasnamənin müddəalarını pozan şəxslər qanunvericiliyə müvafiq surətdə məsuliyyət daşıyırlar.

XVIII. Əsasnamənin qüvvəyə minməsi

Bu Əsasnamə imzalandığı gündən qüvvəyə minir.

KÖÇÜRMƏ VEKSEL (Tratta) № _____

_____ Veksel _____
məbləgdə (tarix və tərtib olunduğu yer) (məbləğ rəqəmlə)

Vekselverən

_____
(tam adı, hüquqi ünvanı, bank rekvizitləri)

Ödəyiciyə

_____
(tam adı, hüquqi ünvanı, bank rekvizitləri)

Təklif (Əmr) edir ki, _____
məbləğini (məbləğ sözlə)

_____ müddətdə
(təqdim edilən kimi, tərtib və ya təqdim olunduqdan sonra müəyyən vaxt ərzində, təyin edilmiş gündə)

_____
(veksel məbləğini alanın adı, hüquqi ünvanı, bank rekvizitləri)

və ya onun əmrilə digər müəssisəyə (vətəndaşa) ödəyəsiniz.

Ödəniş yeri

_____
(şəhər, qəsəbə, kənd)Vekselverən: _____
(vəzifəsi, adı, soyadı, atasın adı)_____
(imza)

M. Y.

_____
(baş mühasibin adı, soyadı, atasın adı)_____
(imza)

AVAL ÜÇÜN (veksel tapşırığı)	AKSEPT ÜÇÜN (ödənişə qəbul etmək)
Kim üçün _____ _____	Məbləği qəbul etdim _____ _____
məbləğə _____	Akseptantın tam adı, hüquqi ünvanı və bank
Avalistin tam adı, hüquqi ünvanı və bank	rekvizitləri _____ _____
rekvizitləri _____ _____	_____
_____	İmza _____ M.Y.
_____	Tarix _____
İmza _____ M.Y. Tarix _____	

İndossament

“ _____ ” _____ il

İndossant _____
(adı hüquqi ünvanı, bank rekvizitləri)Veksel üzrə öz tələblərimi həvalə edirəm _____
(indossatın adı,
_____
hüquqi ünvanı, bank rekvizitləri).**İndossant:** Rəhbər _____
_____
(F.A.A.)

M. Y.

İndossament

“ _____ ” _____ il

İndossant _____
(adı hüquqi ünvanı, bank rekvizitləri)Veksel üzrə öz tələblərimi həvalə edirəm _____
(indossatın adı,
_____
hüquqi ünvanı, bank rekvizitləri).**İndossant:** Rəhbər _____
_____
(F.A.A.)

M. Y.

İndossament

“ _____ ” _____ il

İndossant _____
(adı hüquqi ünvanı, bank rekvizitləri)Veksel üzrə öz tələblərimi həvalə edirəm _____
(indossatın adı,
_____
hüquqi ünvanı, bank rekvizitləri).**İndossant:** Rəhbər _____
_____
(F.A.A.)

M. Y.

SADƏ VEKSEL (Solo) № __________
(tarix və tərtib olunduğu yer)_____
(məbləğ rəqəmlə)Vekselverən _____
(vekselverənin tam adı, ünvanı və bank rekvizitləri)bu veksəl üzrə _____
(məbləğ sözlə)

_____ pul məbləğini bilavasitə

_____
(veksel məbləğini alanın tam adı, hüquqi ünvanı və bank rekvizitləri)

və ya onun əmrilə digər müəssisəyə (vətəndaşa) şərtsiz ödəmək öhdəliyini üzərinə götürür.

Bu veksəl növbəti müddətdə _____

_____ ödəniləcəkdir

(təqdim edilməklə, tərtib və ya təqdim edildikdən sonra müəyyən vaxt ərzində, təyin edilmiş gündə)

Ödəniş yeri _____
(şəhər, qəsəbə, kənd)Vekselverən _____
(vəzifəsi, adı, soyadı, atasının adı)_____
(imza)

M.Y.

_____
(baş mühasibin adı, soyadı, atasının adı)_____
(imza)**Aval üçün**

(veksel tapşırığı)

Kim üçün verilib _____ məbləğə

Avalist _____
(tam adı, ünvanı, bank rekvizitləri)İmza _____
M.Y.

Tarix _____

İndossament

“ _____ ” _____ il

İndossant _____
(adı hüquqi ünvanı, bank rekvizitləri)Veksel üzrə öz tələblərimi həvalə edirəm _____
(indossatın adı,
_____
hüquqi ünvanı, bank rekvizitləri).**İndossant:** Rəhbər __________
(F.A.A.)

M. Y.

İndossament

“ _____ ” _____ il

İndossant _____
(adı hüquqi ünvanı, bank rekvizitləri)Veksel üzrə öz tələblərimi həvalə edirəm _____
(indossatın adı,
_____
hüquqi ünvanı, bank rekvizitləri).**İndossant:** Rəhbər __________
(F.A.A.)

M. Y.

İndossament

“ _____ ” _____ il

İndossant _____
(adı hüquqi ünvanı, bank rekvizitləri)Veksel üzrə öz tələblərimi həvalə edirəm _____
(indossatın adı,
_____
hüquqi ünvanı, bank rekvizitləri).**İndossant:** Rəhbər __________
(F.A.A.)

M. Y.

Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında
Qiymətli Kağızlar üzrə Dövlət Komitəsi.

ŞƏHADƏTNAMƏ №

Verilir ondan ötriki, QKDK tərəfindən _____

_____ (hüquqi şəxsin adı və rekvizitləri)

_____ uqot təşkilatı kimi

“ _____ ” _____ 200 ____ -ci il tarixində qeydə alınmışdır.

Qeydiyyat № _____

Sədr.

H. A. BABAYEV

M. Y.